

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет музичного мистецтва
Кафедра теорії та історії музики

ГАРМОНІЯ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу

для здобувачів

галузі знань – 02 Культура і мистецтво
спеціальності – 025 «Музичне мистецтво»

освітніх програм: «Академічний спів»,
«Фортепіано» «Народний спів», «Естрадний спів»,
«Народні інструменти», «Хорове диригування»,
«Музичне мистецтво естради», «Оркестрові
струнні інструменти», «Оркестрові духові інструменти»,
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Харків, 2023

УДК 781.2(072)
Г 20

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 11 від 17 травня 2023 року)

Рецензенти:

Щепакін В.М., доктор мистецтвозн., доцент кафедри теорії та історії музики
Бреславець Г.М., канд. мистецтвозн., заст. декана факультету музичного мистецтва, ст. викладач кафедри естрадного та народного співу ХДАК

Укладачі:

Коновалова І.Ю., доктор мистецтвознавства, доцент, зав. кафедри теорії та історії музики Харківської державної академії культури
В.О. Мовчан, кандидат мистецтвознавства, ст. викладач кафедри теорії та історії музики

Г 20 Гармонія : програма та навчально-методичні матеріали до курсу для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво», ОП «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Оркестрові струнні інструменти», «Музичне мистецтво есради», «Фортепіано», «Хорове диригування», «Народні інструменти», «Народний спів», «Академічний спів», «Естрадний спів» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т музичного мистецтва, Каф. теорії та історії музики ; [уклад.: І. Ю. Коновалова, В. О. Мовчан]. — Харків : ХДАК, 2023. — 25 с.

Зміст курсу розкриває закономірності функціонально-гармонічної системи музичного мислення та особливості побудови музичного тексту. Висвітлюється специфіка музично-аналітичного підходу до музичного тексту, виявляються зв'язки гармонії з іншими чинниками інтонаційно-звукового процесу (мелодією, фактурою, метроритмом, формотворчими та драматургічними засобами тощо). Визначаються ладо-гармонічні та стилістичні особливості музичних творів та їх роль в еволюції музичної культури.

Для здобувачів спеціальності 025 «Музичне мистецтво».

УДК 781.2 (072)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна / освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 7	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Обов'язкова
	Спеціальність 025 Музичне мистецтво	
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Освітньо-професійні програми: «Хорове диригування», «Народні інструменти», «Народний спів», «Естрадний спів», «Академічний спів», «Фортепіано», «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Музичне мистецтво естради», «Оркестрові струнні інструменти»	Рік підготовки:
		1-й
Загальна кількість годин - 210		Семестр
		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 7,8	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Лекції не передбачені
		Практичні
		70 год.
		Самостійна робота
		140 год.
		Індивід. завдання: непередбачені
		Вид контролю: залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 70 аудиторних / 140 самостійної роботи

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Гармонія» є отримання комплексу компетентностей та реалізація процесу формування навичок, що необхідні висококваліфікованому музиканту в кожній із сфер його практичної діяльності. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Гармонія» є закономірності функціонально-гармонічної системи мислення та особливості побудови музичного тексту.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Гармонія» є:

- закладення основ музично-аналітичного підходу до музичного тексту;
- виявлення зв'язків гармонії з іншими чинниками інтонаційно-звукового процесу (мелодією, фактурою, метроритмом, формотворчими та драматургічними засобами тощо);
- усвідомлення ладо-гармонічних та стилістичних особливостей музичного твору, його місця в еволюції музичної культури.

Дисципліна «Гармонія» є щільно пов'язаною із фундаментальними фаховими дисциплінами музично-теоретичного й музично-історичного циклів, серед яких: «Історія світової та української музики», «Сольфеджіо», «Музична естетика», «Теорія музики», «Аналіз музичних творів», «Музична психологія», «Поліфонія», «Фортепіано» тощо.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 210 годин / 7 кредитів ECTS.

Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна (відповідно до освітньо-професійних програм «Хорове диригування», «Народні інструменти», «Народний спів», «Музичне мистецтво естради», «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Естрадний спів», «Академічний спів», «Фортепіано», «Оркестрові струнні інструменти»).

Загальні компетентності	ЗК1 Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово. ЗК2 Знання та розуміння предметної області та розуміння музично-професійної діяльності.
	ЗК3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів.
	ЗК4 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК6 Навички міжособистісної взаємодії у творчому колективі.
	ЗК8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК11 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ЗК12 Здатність працювати автономно.
	ЗК13 Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
	ЗК14 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
	ЗК15 Здатність генерувати нові ідеї (креативність), обґрунтовувати власні творчі й педагогічні рішення та спроможність планувати і здійснювати їх на практиці.
	ЗК17 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місці у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
	ЗК18 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, осмислювати власний досвід та передавати його іншим у процесі викладання.
	ЗК19 Здатність до шановливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини світової та

	української культури, цінностей і традицій. ЗК20 Здатність до розв'язання проблем, набуття гнучкого та креативного способу мислення, яке дає можливість осмислити та вирішити проблеми і задачі, які стоять перед фахівцями з музичного мистецтва в умовах сучасних творчо-мистецьких реалій
Фахові компетентності	ФК3 Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва, особливості історико-культурного і художнього контексту його розвитку.
	ФК4 Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва, міждисциплінарні зв'язки між музичними та історичними подіями у світовій та українській культурі, досягненнями у мистецтві і літературі.
	ФК5 Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
	ФК6 Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
	ФК7 Здатність володіти науково-аналітичним апаратом, використовувати професійну термінологію державною мовою, знання в професійній виконавській та педагогічній діяльності.
	ФК11 Здатність оперувати професійною термінологією.
	ФК14 Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
	ФК22 Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків, інтегрувати знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, історичних та культурологічних процесів розвитку музичного мистецтва в музикознавчій, виконавській, педагогічній діяльності.
	ФК24 Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання	ПРН4 Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту
	ПРН6 Демонструвати спроможність до осягнення історико-теоретичних проблем в галузі музичного мистецтва та виконання самостійної роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію
	ПРН8 Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій
	ПРН12 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом
	ПРН15 Демонструвати музично-теоретичні, культури-історичні знання з музичного мистецтва
	ПРН17 Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох

Критерії оцінювання результатів навчання

Сума балів за всі види навч.	Оцінка ECTS	Оцінка за нац. шкалою	Критерії оцінювання виконання
90 – 100	A	відмінно	1) Високий рівень набутих теоретичних знань і практичних умінь в межах обсягу тематичного матеріалу курсу; 2) досконале володіння усіма формами роботи у курсі сольфеджіо (музичний диктант, слуховий аналіз, сольфеджування тощо), що пов'язані з розвитком музичної пам'яті, музичного слуху, досконалої вокальної інтонації; 3) вільне використання набутих навичок аудіального визначення та аналізу інтонаційно-ладових і гармонічних явищ, сольного і колективного вокального інтонування, ансамблевого співу, письмової фіксації зразків; 4) здатність творчого вирішення

			художньо-практичних завдань у професійній виконавській та педагогічній діяльності на основі комплексу отриманих фахових компетентностей і активного розвитку професійних здібностей (музичного інтелекту, музичної пам'яті) 5) володіння професійними прийомами цілеспрямованого аудіального аналізу елементів музичної мови для характеристики цілісних жанрово-стильових явищ музичного мистецтва; 6) використання творчих форм (створення підголосків, вокальних імпровізацій, інструментального акомпанементу тощо)
82- 89	В	добре	1) достатньо високий рівень теоретичних знань змістовного обсягу дисципліни та практичне застосування умінь без суттєвих помилок (з можливими незначними недоліками); 2) практично безпомилкове виконання письмових завдань: - написання музичного диктанту (з 1-2 незначними помилками), письмової контрольної роботи; - усне визначення-аудіювання послідовностей і модуляцій у тісному і широкому розташуванні, окремих ладогармонічних лексем, зворотів; - виразне і чисте вокальне інтонування (сольне і ансамблеве) прикладів а cappella і з супроводом з 1-2 несуттєвими недоліками, вміння виконувати багатоголосні вправи «за горизонталю» і «вертикалю»; 3) вміння органічно включати можливості інтонаційного аналізу, вокальної імпровізації, чистого інтонування у професійній виконавській діяльності; 4) часткове застосування творчих форм за вибором
74-81	С		Добрий рівень знань (умінь) базової термінології, теоретичних положень курсу та їх практичного засвоєння у формах роботи з сольфеджіо з незначною кількістю (2-3) припустимих помилок у фіксованих прикладах музичного диктанту, під час слухового аналізу, сольфеджування прикладів напам'ять, співу багатоголосних зразків з

			інструментом.
64-73	D		Задовільний рівень знань та умінь з допущенням помилок у процесі фіксації музичного диктанту (у повному обсязі), під час слухового опиту, інтонування окремих елементів і сольфеджування, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
60-63	E	задовільно	Мінімально допустимий рівень знань, що передбачає володіння базовими вимогами програми, основними формами роботи в курсі з припущенням під час фіксації тексту музичного диктанту декількох помилок (4), виконання вокально-інтонаційних та слухових вправ з декількома неточностями
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Незадовільний рівень знань (понад 5 помилок у основних формах письмових і усних завдань, нечітке знання термінології, відповідних вимогам програми, недосконалість при виконанні інтонаційних вправ) з можливістю повторного перескладання за умов належного самостійного доопрацювання і вивчення матеріалу.
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Низький рівень знань та практичних умінь, відсутність базових навичок (фіксації слухових музичних вправ, диктанту, сольфеджування тощо), необхідних для здійснення подальшої фахової освіти, що вимагає повторного вивчення дисципліни

Згідно з вимогами освітньо-професійних програм, студенти повинні опанувати теоретичний матеріал курсу в повному обсязі; засвоїти структурні та функціональні закономірності побудови гармонічної вертикалі та способи її логічного горизонтального поєднання; усвідомити структурні та функціональні закономірності побудови гармонічної вертикалі та способи її логічного горизонтального поєднання;

Внаслідок вивчення курсу здобувачі повинні

- самостійно гармонізувати мелодію або бас;
- опанувати методами гармонічного аналізу в його зв'язку із виконавською практикою;
- характеризувати особливості гармонічної мови музичних явищ та авторських творів митців різних епох, стилів, художніх напрямів;
- мати навички гри на фортепіано та вокального інтонування (по «вертикалі» та «горизонталі») гармонічних послідовностей та певних

гармонічних зворотів, тональних і модулюючих секвенцій (мотиви яких включають вивчені акордові засоби і можуть бути запозиченими з музичних творів, вокально-хорових розспівок тощо), модуляцій різних типів.

1. Програма навчальної дисципліни.

Розділ 1.

«Діатонічні засоби класико-романтичної гармонії: тризвуки та септакорди основних ступенів»

Тема 1. Ладова система музики та історичні етапи її формування, функціональна система гармонічних ладів;

Тема 2. Тризвуки на ступенях ладу та їх фактурне втілення, гармонізація мелодії тризвуками основних ступенів;

Тема 3. Переміщення тризвуку як фактор подовження функції акорду, стрибки терцієвих тонів;

Тема 4. Гармонізація басу тризвуками;

Тема 5. Роль гармонії у формоутворенні;

Тема 6. Сектакорди головних ступенів;

Тема 7. Квартсектакорди: структура, розташування, основні звороти;

Тема 8. Домінантовий септакорд.

Розділ 2.

«Повна функціональна система діатонічного мажору і мінору»

Тема 9. Тризвук та сектакорд II ступеню;

Тема 10. Гармонічний мажор;

Тема 11. Тризвук VI ступеню;

Тема 12. Септакорд II ступеню;

Тема 13. Септакорд VII ступеню;

Тема 14. Нонакорди на ступенях мажору та мінору;

Тема 15. VII^б, тризвук III ступеню, домінанта із секстою;

Тема 16. Фригійський зворот натурального мінору;

Тема 17. Діатонічні секвенції. Секвенцакорди.

Розділ 3.

«Хроматичні засоби класико-романтичної гармонії: ладова альтерація та мажоро-мінор»

Тема 18. Хроматизм і альтерація. Хроматична система;

Тема 19. Подвійна домінанта: основні акорди, функція, умови застосування;

Тема 20. Альтерація акордів домінантової групи;

Тема 21. Альтерація акордів субдомінантової групи;

Тема 22. Типи взаємодії альтерованих та діатонічних акордів.
Дезальтерація;

Тема 23. Історичні, логічні та естетичні передумови формування мажоро-мінорних систем;

Тема 24. Типи мажоро-мінорних систем: однойменний, паралельний, повний, однотерцієвий мажоро-мінор;

Тема 25. Основні гармонічні інтонації мажоро-мінору. Іменні гармонії

Розділ 4.

«Міжтональні відношення у музичному творі: теорія і техніка модуляції»

Тема 26. Основні типи міжтональних відносин;

Тема 27. Хроматична система. Тональне відхилення;

Тема 28. Хроматична секвенція;

Тема 29. Основні музично-теоретичні системи спорідненості тональностей;

Тема 30. Теорія та техніка модуляції. Модуляція у I ступінь спорідненості;

Тема 31. Модуляція у тональності II ступеню спорідненості;

Тема 32. Модуляція у далекі тональності;

Тема 33. Модулюючі секвенції;

Тема 34. Тональний план музичного твору

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	с	інд	с.р.		л	п	с	інд	с.р.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	
Розділ 1.													
«Діатонічні засоби класико-романтичної гармонії: тризвуки та септакорди основних ступенів»													
Тема 1. Ладова система музики та історичні етапи її формування. Функціональна система гармонічних ладів.	4		2			2							
Тема 2. Тривуки на ступенях ладу та їх фактурне вті-	8		2			6							

лення, гармонізація мелодії тризвуками основних ступенів.												
Тема 3. Переміщення тризвуку як фактор подовження функції акорду	4		2			2						
Тема 4. Гармонізація басу тризвуками	6		2			4						
Тема 5. Роль гармонії у формоутворенні	6		2			4						
Тема 6. Сектакорди головних ступенів	8		4			4						
Тема 7. Квартсектакорди: структура, розташування, основні звороти	10		4			6						
Тема 8. Домінантовий септакорд	12		2			10						
Разом за розділом 1	58		2 0			38						
Розділ 2.												
«Повна функціональна система діатонічного мажору і мінору»												
Тема 9. Тризвук та сектакорд II ступеню	4		2			2						
Тема 10. Гармонічний мажор	4		2			2						
Тема 11. Тризвук VI ступеню	4		2			2						
Тема 12. Септакорд II ступеню	7		1			6						
Тема 13. Септакорд VII ступеню	7		1			6						
Тема 14. Нонакорди на ступенях мажору та мінору	4		2			2						
Тема 15. VII ^б ,	6		2			4						

тризвук III ступеню, домінанта із секстою												
Тема 16. Фригійський зворот натурального мінору	4		2			2						
Тема 17. Діатонічні секвенції. Секвенцакорди	4		2			2						
Разом за розділом 2	44		1 6			28						
Розділ 3. «Хроматичні засоби класико-романтичної гармонії: ладова альтерація та мажоро-мінор»												
Тема 18. Хроматизм і альтерація. Хроматична система	4		2			2						
Тема 19. Подвійна домінанта: основні акорди, функція, умовизастосування	10		2			8						
Тема 20. Альтерація акордів домінантової групи	8		2			6						
Тема 21. Альтерація акордів субдомінантової групи	4		2			2						
Тема 22. Типи взаємодії альтерованих та діатонічних акордів. Дезальтерація	4		2			2						
Тема 23. Історичні, логічні та естетичні передумови формування мажоро-мінорних систем	4		2			2						
Тема 24. Типи мажоро-	8		2			6						

мінорних систем: однойменний, паралельний, повний, однотерцієвий мажоро-мінор												
Тема 25. Основні гармонічні інтонації ї мажоро-мінору. Іменні гармонії	4		2			2						
Разом за розділом 3	46		1 6			30						

Розділ 4. «Міжтональні відношення у музичному творі: теорія і техніка модуляції»											
Тема 26. Основні типи міжтональних відносин	5		2			3					
Тема 27. Хроматична система. Тональне відхилення	8		2			6					
Тема 28. Хроматична секвенція	5		2			3					
Тема 29. Основні музично-теоретичні системи спорідненості тональностей	4		2			2					
Тема 30. Теорія та техніка модуляції. Модуляція у I ступінь спорідненості	12		2			10					
Тема 31. Модуляція у тональності II ступеню спорідненості	8		2			6					
Тема 32. Модуляція у далекі тональності	12		2			10					
Тема 33. Модулюючі секвенції	4		2			2					
Тема 34. Тональний план музичного твору	4		2			2					
Разом за розд. 4	62		18			44					
Усього годин	210		70			140					

Теми практичних занять та самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин с/р
1.	Ладова система музики та історичні етапи її формування. Функціональна система гармонічних ладів	2
2.	Тризвуки на ступенях ладу та їх фактурне втілення, гармонізація мелодії тризвуками основних ступенів	6
3	Переміщення тризвуку як фактор подовження функції акорду	2
4	Гармонізація басу тризвуками	4
5	Роль гармонії у формоутворенні	4
6	Сектакорди головних ступенів	4
7	Квартсектакорди: структура, розташування, основні звороти	6
8	Домінантовий септакорд та його обернення	10
9	Тризвук та сектакорд II ступеню	2
10	Гармонічний мажор;	2
11	Тризвук VI ступеню	2
12	Септакорд II ступеню	6
13	Септакорд VII ступеню	6
14	Нонакорди на ступенях мажору та мінору	2
15	VIIб, тризвук III ступеню, домінанта із секстою	4
16.	Фригійський зворот натурального мінору	2
17	Діатонічні секвенції. Секвенцакорди	2
18	Хроматизм і альтерація. Хроматична система	2
19	Подвійна домінанта: основні акорди, функція, умови застосування	8
20	Альтерація акордів домінантової групи	6
21	Альтерація акордів субдомінантової групи	2
22	Типи взаємодії альтерованих та діатонічних акордів. Дезальтерація	2
23	Історичні, логічні та естетичні передумови формування мажоро-мінорних систем	2
24	Типи мажоро-мінорних систем: однойменний, паралельний, повний, однотерцієвий мажоро-мінор	6
25	Основні гармонічні інтонації мажоро-мінору. Іменні	2

	гармонії	
26	Основні типи міжтональних відносин	3
27	Хроматична система. Тональне відхилення	6
28	Хроматична секвенція	3
29	Основні музично-теоретичні	2
30	Теорія та техніка модуляції. Модуляція у I ступінь спорідненості	10
31	Модуляція у тональності II ступеню спорідненості	6
32	Модуляція у далекі тональності	10
33	Модулюючі секвенції	2
34	Тональний план музичного твору	2
	Разом	140

Методичні рекомендації до гармонічного аналізу музичного твору

1. Значення гармонічного аналізу
2. Різновиди гармонічного аналізу
3. Основні методи та принципи гармонічного аналізу
4. Стилiстичні аспекти гармонічного аналізу
5. Узагальнення щодо практики гармонічного аналізу

Завдання

1. Проаналізувати твір у гармонічному та фактурномк аспектах
2. Розкрити специфіку застосування гармонічних засобів
3. Визначити особливості гармонічного стилю ккомпозитора відповідно його епосі та творчій індивідуальності
4. Розкрити етапи тонального розвитку музичного твору
5. Модулюючі зв'язки
6. Зміна тональностей у середніх розділах
7. Типи тональних послідовностей у середніх частинах
8. Закономірності побудови тонального плану середніх частин
9. Заключний етап тонального плану музичного твору

Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, практичні заняття (письмові, усні, гра вправ на фортепіано), самостійна робота, робота з Інтернет-ресурсами.

Форми та методи контролю

№ з/п	Вид контролю	Методи контролю
1.	Поточний	усне опитування, перевірка виконання письмових завдань, гри на фортепіано
2.	Періодичний	контрольна робота після завершення тематичного розділу, усне та письмове опитування, перевірка виконання завдань, гри гармонічних явищ на фортепіано
3.	Самостійна робота	перевірка виконання письмових завдань (гармонізації, схем гармонічного аналізу), конспекту першоджерел
4.	Підсумковий контроль	залік – усне опитування теоретичного матеріалу, виконання залікової письмової роботи (гармонізація, побудова модуляційних схем, гармонічних послідовностей, секвенцій), гармонічний аналіз, гра вправ на фортепіано з урахуванням творчої складової у роботі здобувачів

Поточний контроль – проводиться кожного заняття шляхом перевірки виконання письмових вправ, гри гармонічних явищ на фортепіано

Підсумковий контроль – залік – відбувається на основі усного опитування здобувачів за тематикою практичних занять, виконання залікової письмової роботи (гармонізація мелодії/басу, побудова модуляційних схем, гармонічних послідовностей, секвенцій), гармонічний аналіз, гра вправ на фортепіано з урахуванням творчої складової у роботі та особливостей освітніх програм здобувачів.

Відпрацювання пропущених занять – перевірка виконання письмових завдань, запланованих на практичному занятті, усне опитування.

Перезарахування результатів вивчення навчальної дисципліни – на підставі моніторингу знань теоретичного матеріалу та володіння практичними вміннями та навичками.

2. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточна успішність				Сам. робота	Залік	Усього
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4			
<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	26	40	100
Т 5	Т 6	Т 7	Т 8			
<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>			
Т 9	Т 10	Т 11	Т 12			
<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>			
Т 13	Т 14	Т 15	Т 16			
<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>			
Т 17	Т 18	Т 19	Т 20			
<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>			
Т 21	Т 22	Т 23	Т 24			
<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>			
Т 25	Т 26	Т 27	Т 28			
<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>			
Т 29	Т 30	Т 31	Т 32			
<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>			
Т 33	Т 34	-	-			
<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	-	-			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного	не зараховано з можливістю

		складання	повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Обов'язкова

1. Асєєв І.М. Збірник задач з гармонії. Київ : Муз. Україна, 1981. 78 с.
2. Бондаренко Т., Котляревський І., Пясковський І., Самохвалов В., Чижик І. Лекції з гармонії. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2018. 356 с.
3. Вознюк. П. Т., Поляковська С. П. Гармонія. Навчально-методичний посібник із мелодіями для гармонізації. К. 2018.
4. Красовська Є. М., Виноградов Г. В. Курс гармонії за фортепіано. Київ: Музична Україна, 1983. 120 с.
5. Лемішко М. М. Гармонія. Частина І. Діатоніка. Вінниця: Нова книга, 2007. 164 с.
6. Лемішко М. Гармонія. Частина ІІ. Хроматика. Вінниця: Нова книга, 2016. 216 с.
7. Пасічник В. П., Іваньо О. Т., Новак Б. В. Гармонія: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 140 с.
8. Теплицький О. С. Творчі вправи в курсі гармонії. Київ : Музична Україна, 1984. 136 с.

Додаткова

9. Аєрова Ф. Ладова альтерація: Учбовий посібник для студентів-заочників музикознавчих факультетів консерваторій. К.: Держ. вид. образотворчого мистецтва і муз. літератури. 190 с.
10. Горюхіна Н.О. Еволюція періоду. Київ: Музична Україна, 1975. 308 с.
3. Іванов О. К. Гармонія: навч. посіб. Київ: КНУКіМ, 2001.
11. Дубінін І. Гармонія. Ч.1. К.: Музична Україна, 1981. 136 с.
12. Макуцька Н., Сенік О. Про помилки реальні та уявні: практичний довідник з гармонії. Київ. 2019. 23 с.
13. Пришляк Н.І. Хрестоматія з гармонічного аналізу (на матеріалі української музики). Ужгород, 2013. 84 с.
14. Серова О.Ю. Елементарна теорія музики та аналіз музичних творів : навчально-методичний комплекс дисципліни. Київ : НАКККіМ, 2015. 164 с.
15. Сисак Л. М. Практичні поради з вивчення гармонії: методичні рекомендації для вищих навч. закл. культури і мистецтв І –ІІ рівнів акред. Вінниця: Нова Книга, 2012. 88 с.
16. Скуратовський В. І. Задачі з гармонії: в 2-х ч.: навч. посіб. Ч. І. Дніпро: ЛІРА, 2017. 220 с.

17. Скуратовський Володимир. Задачі з гармонії. Частина I. Дніпропетровськ: Юрій Сердюк, 2010, 170 с.
18. Скуратовський Володимир. Задачі з гармонії. Частина II. Дніпропетровськ: Юрій Сердюк, 2017. 146 с.
19. Степурко, В. І. Аналіз музичних творів: навчальний посібник. Київ: НАКККіМ, 2020. 140 с.
20. Степурко В. І. Основи музичної композиції. Київ : НАКККіМ, 2011. 152 с. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю : навч. посіб. Київ: Заповіт, 1998. 367 с.
21. Naus Wayne J. Beyond Functional Harmony. Advance Music, 1998. 122 p.
22. Якименко Ф. Практичний курс науки гармонії. Прага. 1925. 131 с.
23. Якуб'як Я. Аналіз музичних творів: Музичні форми. Ч. I. Тернопіль : Знання, 1999
24. Damschroder David. Thinking about harmony. Historical Perspectives on Analysis. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 331 p.
25. Kostka Stefan, Payne Dorothy, Almén Byron. Tonal Harmony. 8th Edition. McGraw-Hill Education, 2017. 704 p.
26. Naus Wayne J. Beyond Functional Harmony. Advance Music, 1998. 122 p.
27. Nettles Barry, Graf Richard. The Chord Scale Theory & Jazz Harmony. Advance Music, 1997. 183 p
28. Felts Randy. Reharmonization Techniques. Berklee Press, 2002. 189 p. (Berklee Methods).

Інформаційні ресурси

Бібліотека ХДАК <http://lib-hdak.in.ua/>

[Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека ім. К.С. Станіславського http://biblioteka-stanislawskiego.edu.kh.ua/uk/](http://biblioteka-stanislawskiego.edu.kh.ua/uk/)

[Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка http://korolenko.kharkov.com/](http://korolenko.kharkov.com/)

Матеріал для гармонічного аналізу

1. Бах Й.С. “Jesus blibet maine Freude”.
2. Бах Й.С Matthaus-Passion. Арія “Erbarme dich”.
3. Бах Й.С. Бранденбургський концерт №1.
4. Бах Й.С. Токата та фуга d-moll. BWV 565.
5. Бах Й.С. ХТК т.1, прелюдія та фуга C-dur
6. Бетховен Л. Симфонія №5 c-moll. I ч. Op. 67.
7. Бетховен Л. Соната №14 c-moll “Місячна”. I ч. Op.27 №2.
8. Бетховен Л. Симфонія №6 F-dur “Пастораль”. I ч. Op. 68.
9. Бетховен Л. Соната №8 c-moll “Патетична”. I ч. Op.13. www.youtube.com
10. Von Jovi. “Because We Can”.
11. Von Jovi. “Always”.
12. Von Jovi “It’s My Life”.
13. Гайдн Й. Симфонія №103 (з тремоло літаври).

14. Гайдн Й. “Весна” з ораторії “Пори року”.
15. Гендель Г.Ф. “Алілуя” з ораторії “Месія”.
16. Гендель Г.Ф. “Dixit Dominus” Іч.
17. Гершвін Дж. “Рапсодія” в стилі блюз.
18. Гершвін Дж. “Колискова” з опери “Поргі і Бес”.
19. Дичко Л. “Урочиста Літургія”.
20. Дичко Л. Кантата “Пори року”.
21. Зажитько С. “Ось так!”
22. IL DIVO. “Adagio” (за муз. Т.Альбіноні)
23. Канчелі Г. “Sevda”.
24. Канчелі Г. “A la Duduki” І-Іч.
25. Канчелі Г. “Little Daneliade”.
26. Кар-Караєв К. “Adagio” з балету “Тропою грому”.
27. Кос-Анатольський А. “Ой ти, дівчино, з горіха зерня”, сл. І.Франка.
28. Леонтович М. “Щедрик”.
29. Леонтович М. “Ой з-за гори кам’яної”. 32. Ліст Ф. “Угорська рапсодія”.
30. Ліст Ф. – Паганіні Н. “Кампанелла” (транскрипція).
31. Лисенко М. Увертюра до опери “Тарас Бульба”.
32. Лисенко М. “Коли розлучаються двоє”, сл. Г.Гейне.
33. Ляшенко Г. Симфонія №5.
34. Metalica. “Nothing Else Matteis”.
35. Моцарт В. “Exsultate, jubilate”.
36. Моцарт В. Симфонія №40 g-moll. І ч. KV 550.
37. Моцарт В. “Ave verum corpus”. К 618.
38. Моцарт В. “Rondo, allegro grazioso” in D. KV 373.
39. Моцарт В. Арія Фігаро з опери “Весілля Фігаро”.
40. Nirvana. “Smells like Teen Spirits”
41. Papa Duke. “Hutsul Fantasy”.
42. Поклад І. “Чарівна скрипка”, сл. Ю.Рибчинського.
43. Петриненко Т. “Україна”, муз. та сл. автора.
44. Ревуцький Л. “Пісня” для ф-но. Тв. 17, №1.
45. Ревуцький Л. Симфонія №2, І ч.
46. Сільвестров В. “Тиха музика”.
47. Сільвестров В. Симфонія №6.
48. Сільвестров В. “Реквієм для Лариси”.
49. Скорик М. “Карпатський концерт”.
50. Скорик «Пори року»
51. Скорик М. Партита №5 для ф-но.
52. Scorions. “Wind of Change”.
53. Scorions. “Send Me An Angel”.
54. Станкович Є. “Русальні купала” з фольк-опери “Коли цвіте папороть”.
55. Станкович Є. Симфоніста. 66. Стеценко К. “Вечірня пісня”, сл. В. Самійленка.
57. Стеценко К. “Благослови, душе моя, Господа”.

58. Тараненко І. “Зеленаві твої небеса”, сл. В.Давиденко.
59. Тараненко І. “Майстер снів”, сл. В.Давиденко.
60. Шамо І. “Києве мій”, сл. Д.Луценка.
61. Шамо І. “Веснянка №1” з хорової опери “Ятранські ігри”.
62. Щербаков І. Концерт №1 для ф-но та стр. інстр.
63. Щербаков І. “Богородице Діво, радуйся”.
64. Шопен Ф. Полонез A-dur.
65. Шопен Ф. Прелюдія cis moll
66. Шопен Ф. Соната №2 b-moll, III ч.
67. Шопен Ф. Етюд №12 c-moll.
68. Шоренков М. “Присвята”. Nashformat.ua
69. Шоренков М. “Глорія”.
70. Штраус Й. Полька-галоп “Трік-трак”. www.youtube.com
71. Штраус Й. Полька-піцикато.
72. Штраус Й. Російський марш.
73. Шуберт Ф. “Ave maria”.
74. Шуберт Ф. “Незакінчена симфонія”

Навчальне видання

ПОЛІФОНІЯ

Програма та навчально-методичні матеріали
для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань – 02 Культура і мистецтво
спеціальності – 025 «Музичне мистецтво»
освітніх програм: «Академічний спів»,
«Фортепіано» «Народний спів», «Естрадний спів»,
«Народні інструменти», «Хорове диригування»,
«Музичне мистецтво естради», «Оркестрові
струнні інструменти», «Оркестрові духові інструменти»,

Укладачі:

І.Ю. Коновалова, доктор мистецтвознавства, доцент

В.О. Мовчан, кандидат мистецтвознавства, ст. викладач

Комп'ютерний набір І.Ю. Коновалова
Комп'ютерна верстка І. Колесник

Друкується в авторській редакції

План 2023

Підписано до друку _____ 2023 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф
Ум. друк. арк. _____ Тираж 100. Зам № _____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4
Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК